

Master Begeleidingskunde Hogeschool Rotterdam

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
21 januari 2019*

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool Rotterdam

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Master Begeleidingskunde

Instituut voor Sociale Opleidingen

Museumpark 40, 3015 CX Rotterdam

Variant: Deeltijd

Croho-nummer: 70063

Visitatiecommissie

René Kloosterman, voorzitter

Arienne van Staveren, deskundige

Marie-José Geenen, deskundige

Maritza Fellingier, student-lid

Mark Delmartino, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui VBI

Vlindersingel 220

3544 VM Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	8
2. Onderwijsleeromgeving	10
3. Toetsing	13
4. Gerealiseerde leerresultaten	15
Bijlagen	17
Bijlage 1 Visitatiecommissie	18
Bijlage 2 Programma visitatie	19
Bijlage 3 Eindkwalificaties	20
Bijlage 4 Programmaoverzicht	21
Bijlage 5 Bestudeerde documenten	22

Samenvatting

Op 21 januari 2019 is de masteropleiding Begeleidingskunde (MBk) van de Hogeschool Rotterdam gevisiteerd door een commissie van AeQui. Dit deeltijdprogramma telt 66 studiepunten en wordt in een traject van tweeënhalve jaar aangeboden op twee locaties, in Rotterdam en Nijmegen. De opleiding is bestemd voor ervaren beroepsbeoefenaren die vanuit hun functie andere professionals – individuen, teams en organisaties – begeleiden bij het vinden, vormgeven en ontwikkelen van hun professionele identiteit. De MBk bevindt zich in een overgangsfase: aanpassingen aan de structuur van het curriculum en de toetsing van de opleidingsonderdelen worden vanaf september 2018 uitgerold in het eerste jaar, terwijl de bestaande opbouw geleidelijk uitfaseert. Voor de evaluatie heeft de commissie gebruik gemaakt van het NVAO-kader 2016 voor een beperkte opleidingsbeoordeling. Op elk van de vier standaarden komt de commissie tot een oordeel goed of ruimschoots voldoende. Het totaaloordeel van de commissie is **goed**.

Beoogde leerresultaten

De MBk heeft een duidelijke visie op het vak begeleidingskunde. Die visie is geïnspireerd op een humanistisch-kritische benadering en wordt helder onderbouwd zodat studenten weten wat hen te wachten staat: niet zozeer het verwerven van instrumentele kennis en vaardigheden, maar de ontwikkeling van een persoonlijk verankerde professionele identiteit, een authentieke inkleuring van het ambacht begeleidingskundige en de vorming van een eigen visie op verandervraagstukken en – processen. De beoogde leerresultaten zijn inhoudelijk adequaat, geformuleerd op masterniveau en afgestemd op de ontwikkelingen in het werkveld. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties als **voldoende**.

Onderwijsleeromgeving

De MBk beschikt over een sterke onderwijsleeromgeving die congruent is met de aard van de opleiding. Die appreciatie betreft zowel het programma als de docenten en de voorzieningen. Het curriculum is doordacht neergezet en wordt met de nieuwe opbouw nog beter. De kwantiteit en kwaliteit van de docenten is goed, en hun expertise en kennis van het werkveld maken de opleiding nog sterker. Op beide locaties is er een positieve wisselwerking tussen betrokken docenten en gemotiveerde studenten. MBk slaagt erin het kleinschalige karakter van de opleiding te behouden, ook na de groei die men doormaakt. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **goed**.

Toetsing

De component toetsing van de MBk is aan de maat. Dit is mede te danken aan de inspanningen die de opleiding op dit vlak geleverd heeft, en nog steeds levert. De opleiding is zo ingericht dat er congruentie bestaat tussen de onderwijs- en de toetsvormen waarbij elk toetsmoment is gerelateerd aan de competenties waar de student naartoe werkt. De opleiding beschikt over een degelijk beoordelingsformulier dat de verschillende componenten van de masterthesis en de eindkwalificaties afdekt. De examencommissie en de toetscommissie kwijten zich op een gedegen wijze van hun taak. De huidige aanpak van toetsing is ruim voldoende, terwijl de nieuwe aanpak op papier goed oogt en de potentie heeft om – eens uitgerold – ook effectief tot een verbeterslag te leiden. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing als **voldoende**.

Gerealiseerde leerresultaten

De kwaliteit van de afgestudeerde MBk'ers is hoog. Alle eindwerken zijn ruimschoots aan de maat en in verschillende gevallen gaat het om hoogwaardige, goed onderbouwde en samenhangende werkstukken met een deugdelijke reflectie op het eigen proces en de omgeving. De vormende waarde van de opleiding is indrukwekkend: studenten realiseren tijdens de opleiding een sterke persoonlijke groei en kunnen zich achteraf goed positioneren in het werkveld en maken bovendien ook een verschil in het team of de organisatie welke ze begeleiden. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de gerealiseerde eindkwalificaties als **goed**.

Aanbevelingen

De MBk wordt al geruime tijd aangeboden en bevindt zich nu in een transitiefase. De nieuwe opbouw van het programma wordt geleidelijk ingevoerd, systematisch geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Volgende suggesties kunnen in deze ontwikkeling overwogen of meegenomen worden:

- elementen zoals de internationale dimensie van begeleidingskunde, diversiteit en interculturaliteit, en de toepasbaarheid van de discipline op 'hardere' sectoren van het bedrijfsleven, kunnen meer aandacht verdienen in de profilering en de leerresultaten van de MBk;
- opleidingsonderdelen en literatuur kunnen ook andere invalshoeken van begeleidingskunde belichten dan enkel de kritisch-humanistische benadering;
- in de evaluatieformulieren van de masterthesis kunnen de navolgbaarheid van de scores en de ontvankelijkheidseisen van de thesis systematischer onderbouwd en opgevolgd worden;
- thesisbegeleiders kunnen erover waken dat in individuele eindwerken meer aandacht wordt besteed aan de afstemming tussen onderzoeksrapportage en handelingsdeel.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld (voldoende/goed). De genoemde voldoende zijn ruime voldoende, de kwalificatie goed voor de standaarden leeromgeving en gerealiseerd eindniveau zijn voor het panel reden om als eindbeoordeling uit te spreken: **goed**. Op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de masteropleiding Begeleidingskunde.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, maart 2019

René Kloosterman
Voorzitter

Mark Delmartino
Secretaris

Inleiding

De masteropleiding Begeleidingskunde (MBk) is een deeltijdprogramma van 66 studiepunten dat in een traject van tweeënhalf jaar wordt aangeboden. De opleiding is bestemd voor ervaren beroepsbeoefenaren die vanuit hun functie andere professionals – individuen, teams en organisaties – begeleiden bij het vinden, vormgeven en ontwikkelen van hun professionele identiteit. De opleiding bestaat sinds 2006 en wordt aangeboden in Rotterdam en Nijmegen; momenteel zijn 225 studenten ingeschreven. De MBk bevindt zich in een overgangsfase: aanpassingen aan de structuur van het curriculum en de toetsing van de opleidingsonderdelen worden vanaf september 2018 uitgerold in het eerste jaar, terwijl de bestaande opbouw geleidelijk uitfaseert. Dit rapport behandelt de verwezenlijkingen van de opleiding in het verleden, de kwaliteit van het onderwijs in 2018-2019 en de plannen van de MBk voor de nabije toekomst. De commissie gebruikt hiervoor het NVAO beoordelingskader 2016 voor een beperkte opleidingsbeoordeling.

De instelling

De Hogeschool Rotterdam (HR) ontstond in 1988 als Hogeschool Rotterdam & Omstreken na een fusie van negentien onderwijsinstellingen in Rotterdam, Delft en Dordrecht. Momenteel telt de hogeschool 39.000 studenten en zo'n 4.000 medewerkers, verspreid over 15 onderwijslocaties. Het onderwijs aan HR is nauw verweven met de grootstedelijke ontwikkelingen in de regio Rotterdam. HR staat ook voor kwalitatief, contextrijk en inclusief onderwijs: studenten, docenten, onderzoekers en professionals werken samen in een leerwerk omgeving. Het onderwijs is georganiseerd in 13 instituten. De verbinding tussen onderwijs en praktijkgericht onderzoek krijgt vorm in de samenwerking met *Centres of Expertise* en kenniscentra. De deeltijd masteropleiding Begeleidingskunde wordt aangeboden door het Instituut voor Sociale Opleidingen en is nauw verbonden met het lectoraat Begeleidingskunde dat ressorteert onder het Kenniscentrum Talentontwikkeling.

De opleiding

De begeleidingskundige is een professional die andere professionals – individuen, teams en organisaties – begeleidt bij het vinden, vormgeven en ontwikkelen van hun professionele identiteit. De Master Begeleidingskunde (MBk) is enig in zijn soort: hoewel het deel is van een breder veld van verwante beroepen en expertisegebieden is er geen enkele opleiding in Nederland met dezelfde naam en programma.

De onbekostigde MBk is gegroeid uit de Voortgezette Opleiding Supervisie en Coaching. Erkend vanaf 2006, wordt de MBk sinds 2009 ook in Nijmegen aangeboden, in de gebouwen van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen. De opleiding MBk heeft middelen vrijgemaakt voor de bekostiging van een lector (0,6 FTE). Op die manier wil het niet enkel studenten bekwamen maar ook bijdragen aan de ontwikkeling van het vakgebied. De opleiding kent een gestage toename van studenten: sinds 2006 zijn ongeveer 280 begeleidingskundigen afgestudeerd en in het huidige collegejaar 2018-2019 zijn 75 nieuwe studenten gestart.

Als gevolg van aanbevelingen uit de vorige externe visitatie (2011) en interne mid-term review (2015) hebben de opleidingsverantwoordelijken de bestaande MBk tegen het licht gehouden en enkele grondige aanpassingen doorgevoerd wat betreft de structuur van het curriculum en de toetsing van de opleidingsonderdelen. Dit heeft geleid tot een nieuwe opbouw van de opleiding en een nieuwe toetsaanpak die vanaf september 2018 in het eerste jaar worden uitgerold. Zowel het oude als het nieuwe programma zijn beschreven in bijlage 4.

De visitatie

De Hogeschool Rotterdam heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking

met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. De visitatie vond op 21 januari 2019 plaats volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Het student-lid kon door ziekte niet aanwezig zijn bij het bezoek: de bevindingen en vragen die zij ter voorbereiding van de visitatie had aangestipt, zijn tijdens het bezoek aan bod gekomen.

De commissie heeft zich expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met de voltallige commissie gedaan, tijdens het voorbereidend overleg en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) de commissie.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Deze rapportage is in februari 2019 in concept toegevoerd aan de opleiding; de reacties van de opleiding worden verwerkt in een definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in de loop van 2019. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De masteropleiding Begeleidingskunde (MBk) heeft een duidelijke visie op het vak begeleidingskunde. Die visie is geïnspireerd op een humanistisch-kritische benadering en wordt helder onderbouwd zodat studenten weten wat hen te wachten staat: niet zozeer het verwerven van instrumentele kennis en vaardigheden, maar de ontwikkeling van een persoonlijk verankerde professionele identiteit, een authentieke inkleuring van het ambacht begeleidingskundige en de vorming van een eigen visie op verandervraagstukken en – processen. De beoogde leerresultaten zijn inhoudelijk adequaat, geformuleerd op masterniveau en afgestemd op de ontwikkelingen in het werkveld. Enkele componenten verdienen meer aandacht in de profilering en de leerresultaten van de MBk, zoals de internationale dimensie van begeleidingskunde, diversiteit en interculturaliteit, en de toepasbaarheid van de discipline op ‘hardere’ sectoren van het bedrijfsleven. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde leerresultaten als **voldoende**.

Bevindingen

De commissie stelt vast dat de ontwikkelaars en vertegenwoordigers van MBk een duidelijke visie hebben op begeleidingskunde. Die visie is geïnspireerd op een humanistisch-kritische benadering waarin de ontwikkeling van het geheel van de samenleving, de ontwikkeling van organisaties en de ontwikkeling van individuele professionals daarbinnen in onderlinge samenhang benaderd worden. De kernopgave van begeleidingskunde is de humanisering van het georganiseerde leven via begeleiding van leer- en ontwikkelingsprocessen op individueel, team en organisatieniveau. Voor zulke begeleiding vanuit een mensgerichte invalshoek put het vakgebied begeleidingskunde niet enkel uit het academische veld van de sociale wetenschappen (organisatie- en veranderkunde), maar ook uit de geesteswetenschappen (filosofie, ethiek en de kunsten). Het gaat daarom in MBk niet primair om het aanleren van instrumentele kennis en vaardigheden, maar om het ontwikkelen van een persoonlijk verankerde professionele identiteit, om een authentieke inkleuring van het ambacht begeleidingskundige en om het vormen van een eigen visie op verandervraagstukken en – processen.

Het niveau en de oriëntatie van de MBk zijn vastgelegd in tien eindkwalificaties (zie bijlage 3). Die beoogde leerresultaten zijn gerelateerd aan de

Dublin Descriptoren voor masteronderwijs en sluiten aan bij de typering van masteropleidingen in het hbo vanuit de Vereniging Hogescholen. De commissie stelt vast dat de beoogde leerresultaten van de opleiding effectief op masterniveau zijn geformuleerd: studenten die deze eindkwalificaties realiseren, functioneren op NLQF niveau 7 (master).

Uit het informatiemateriaal en de gesprekken onthoudt de commissie voorts dat de opleiding de actuele ontwikkelingen in het werkveld nauw opvolgt en integreert in de opleiding. Die afstemming vindt structureel plaats via dialoog met zowel de nationale en internationale beroepsverenigingen (LSVC en ANSE) als met de werkveldadviesraad van MBk. Daarnaast krijgt de opleiding ook input van het eigen docententeam en van alumni die werkzaam zijn in de begeleidingskundige praktijk.

Van de begeleidingskundige wordt een onderzoekende houding verwacht. De commissie stelt vast dat de component onderzoek via participatief handelingsonderzoek de nodige aandacht krijgt binnen de opleiding. Bovendien bekostigt de MBk uit eigen middelen een lector voor het lectoraat begeleidingskunde, die op zijn beurt intensief betrokken is bij de doorontwikkeling van

het vakgebied en de inbedding van de begeleidingskunde in de nationale beroepsvereniging. Zo hebben lector en docenten recent het conceptuele kader van begeleidingskundig handelingsonderzoek doorontwikkeld.

De commissie constateert ten slotte dat de MBk zich in een voornamelijk Nederlandse context situeert. Binnen het programma is er ruime aandacht voor de diverse samenleving, voor interculturaliteit; ook voor de internationale dimensie van het beroep is er enige aandacht. Echter, in de eindcompetenties en profilering van de opleiding is met name de internationale component slechts in beperkte mate benoemd.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding een duidelijke visie heeft op het vak begeleidingskunde. Die visie is geïnspireerd door het humanisme en helder onderbouwd zodat studenten die zich inschrijven aan de MBk duidelijk weten wat hen te wachten staat: zij worden door de opleiding begeleid in hun proces tot begeleidingskundige en verwerven tijdens dit traject een samenhangende set van eindkwalificaties / bekwaamheden. Die beoogde leerresultaten zijn volgens de commissie inhoudelijk adequaat, geformuleerd op masterniveau en een goede weerspiegeling van de professionele oriëntatie van de MBk.

De commissie erkent en waardeert de inspanningen van de opleidingsverantwoordelijken om de

beoogde leerresultaten af te stemmen op de ontwikkelingen in het werkveld, om het beroep van begeleidingskundige op de kaart van Nederland te zetten en om de masterwaardigheid van de (eindkwalificaties van de) MBk te garanderen. Dit alles wordt gerealiseerd in goede samenwerking met het lectoraat en via systematische contacten met landelijke en internationale beroepsverenigingen en netwerken.

Naast alle sterke punten en positieve ontwikkelingen ziet de commissie ruimte voor een aanscherping van enkele componenten die tot nu toe relatief weinig aandacht hebben gekregen in de profilering van de MBk en in de geformuleerde leerresultaten. Het gaat dan met name over de internationale dimensie van begeleidingskunde, de verdere uitwerking van diversiteit en interculturaliteit, en voor de verbreding van de discipline naar 'hardere' sectoren, zoals het bedrijfsleven. Volgens de commissie kunnen afgestudeerde begeleidingskundigen ook een meerwaarde bieden in internationaal / intercultureel georiënteerde organisaties alsook in de (interculturele / internationale) profit-sector; om professionals uit het bedrijfsleven aan te trekken en/of voor deze organisaties / bedrijven klaar te stomen is het wellicht wenselijk het huidige MBk-profiel te verbreden en de leerresultaten bij te stellen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **volgende**.

2. Onderwijsleeromgeving

De MBk kent een nominale studieduur van tweeënhalf jaar, is opgebouwd uit 3 fasen, telt 66 EC en wordt aangeboden in Rotterdam en Nijmegen. Het curriculum van de MBk is op beide locaties gelijk en wordt vanaf het collegejaar 2018-2019 in een nieuwe opbouw uitgerold. Het curriculum is doordacht neergezet en wordt met de nieuwe opbouw nog beter. De kwantiteit en kwaliteit van het docententeam is goed, en de expertise en kennis van het werkveld maken de opleiding nog sterker. Op beide locaties is er een positieve wisselwerking tussen betrokken docenten en gemotiveerde studenten. De MBk slaagt erin het kleinschalige karakter van de opleiding te behouden, zelfs na de groei die ze doormaakt. De commissie denkt wel dat het onderscheidend profiel van de opleiding, de humanistische invalshoek, in een bredere context geplaatst kan worden in de opleidingsonderdelen en de literatuur. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **goed**.

Bevindingen

Programma

De MBk kent een nominale studieduur van tweeënhalf jaar, is opgebouwd uit 3 fasen/jaren en telt 66 EC. De opleiding wordt uitgevoerd op twee locaties, in Rotterdam en Nijmegen. Het programma is op beide locaties gelijk en heel wat docenten geven les op beide plaatsen. Vanaf het collegejaar 2018-2019 wordt het curriculum in een nieuwe opbouw uitgerold. Zowel de oude als de nieuwe opbouw is beschreven in bijlage 4.

Op basis van het geschreven informatiemateriaal en de gesprekken ter plaatse constateert de commissie dat de inhoud van het programma hetzelfde blijft maar dat de opbouw en de structuur van het curriculum zijn gewijzigd. Het oude curriculum bestaat uit vier leerlijnen, drie fasen en 25 opleidingsonderdelen. Het nieuwe telt twee jaren en een afstudeerfase, drie leerlijnen en in totaal acht opleidingsonderdelen die worden afgesloten met een integrale toets.

De commissie stelt vast dat die nieuwe opbouw van het curriculum de samenwerking tussen de docenten verder heeft versterkt. Nieuw aangeelde leerlijnhouders ontwikkelen samen met docenten de componenten van die leerlijnen over de jaren heen. En hoewel de inhoud van het programma niet drastisch is gewijzigd, is er wel meer overleg tussen docenten onderling om de inhoud van de verschillende modules af te stemmen.

In zowel de oude als de nieuwe opbouw is het onderwijs gestructureerd volgens een toenemende complexiteit van begeleidingsvragen. De eerste fase richt zich op het begeleiden bij individuele leer- en ontwikkelingsvragen; de tweede fase op teamontwikkeling en de derde fase op de ontwikkeling op organisatieniveau. In de leerlijnen die over de fases/jaren heen lopen staan begeleidingskundig handelen, handelend onderzoeken, persoonlijk-professionele ontwikkeling en profilering van de begeleidingskundige centraal. Tijdens de gesprekken gaven de opleidingsverantwoordelijken en docenten aan dat er gedurende de hele opleiding een nadrukkelijke uitwisseling was / is tussen de verplichte begeleidingskundige praktijk, de inhoud van de lesdagen en studiestof en de persoonsgerichte begeleiding. De leersupervisie die studenten volgen in eerste jaar en de intervisie in het tweede jaar zijn nauw verbonden met de lesdagen en de eigen begeleidingspraktijk. Tijdens de onderwijsdagen leren studenten van elkaar, met elkaar en ook aan elkaar. Ook de studenten wezen tijdens de gesprekken op het belang van *peer involvement* tijdens de lesmomenten.

Tijdens het bezoek gaven studenten en alumni verder aan dat zij de opleiding erg waarden: zowel wat betreft inhoud, aanpak, studiebegeleiding en aansluiting op de beroepspraktijk maakt de opleiding de verwachtingen meer dan waar. Ook studenten die ten tijde van het locatiebezoek

nog maar enkele maanden ingeschreven waren, toonden zich bijzonder enthousiast.

De commissie onthoudt verder uit de gesprekken dat die onderwijsaanpak gevolgen heeft voor de groepsgrootte: de opleiding streeft naar groepen tussen 15 en 24 studenten. Momenteel zijn 45 instromers in Rotterdam opgesplitst in twee groepen van 21 en 24 studenten; 30 eerstejaars studenten in Nijmegen volgen les in twee groepen van 15.

De nauwe verbinding tussen onderwijs en beroepspraktijk blijkt ook uit de toelatingseisen voor de opleiding. Naast formele voorwaarden met betrekking tot vooropleiding en werkervaring, wordt tijdens een verplicht intakegesprek de toelaatbaarheid van elke individuele kandidaat beoordeeld door de opleidingscoördinator en locatiecoördinator. Hierbij wordt gekeken naar motivatie, ambitie en bagage.

Personeel

De opleiding wordt ten tijde van het locatiebezoek gerealiseerd door 28 docenten. In een uitgebreide bijlage bij het informatiedossier (Teamprofiel MBk 2018-2019) wordt voor alle docenten aangegeven wat hun opleidingsniveau, rol in de opleiding, vakspecifieke kennis en kunde, werkervaring, didactische scholing en toetservaring is, alsook op welke manier zij verbonden zijn met relevante professionele organisaties. De commissie stelt vast dat alle docenten betrokken zijn bij het ambacht van begeleidingskundige en bij de kernopdracht van de opleiding. Ze beschikken over ruime inhoudelijke expertise, zijn didactisch bekwaam, hebben werkervaring en participeren in relevante netwerken.

De studenten gaven tijdens het bezoek aan dat zij zeer tevreden zijn met de betrokkenheid, beschikbaarheid en expertise van de docenten. De combinatie van deskundigheid en authenticiteit - begeleidingskunde als ambacht - maakt dat verschillende docenten als identificatiefiguur en rolmodel fungeren voor studenten.

De commissie onthoudt voorts dat verschillende docenten en de lector betrokken zijn bij curriculumaanpassingen en ook via publicaties en workshops bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het vakgebied. Bovendien zijn de onderwijsmanager, opleidingscoördinator, lector, locatiecoördinator Nijmegen en kwaliteitsmedewerker verenigd in de strategiegroep MBk waarin het beleid voor de opleiding op middellange termijn wordt bepaald.

Voorzieningen

De commissie vernam dat de opleiding in het recente verleden op beide locaties is verhuisd. Zowel in Rotterdam als Nijmegen ging het om een verandering ten goede waarbij de MBk samen met andere masteropleidingen een nieuwe locatie deelt en tegelijk op die locatie een thuisbasis creëert voor studenten en docenten.

Op beide locaties werken docenten en studenten op één verdieping, zodat er veel ruimte is voor onderling contact en binding. Het groepsleren en het groepsproces zijn essentieel voor de vormgeving van het onderwijs. De MBk richt daarom de onderwijsleeromgeving in als een begeleidingskundige praktijk zoals die ook in organisaties bestaat waar leer- en veranderprocessen plaatsvinden. Dit draagt bij tot de beoogde krachtige leeromgeving waarvan de beroepspraktijk een wezenlijk onderdeel is en waarin studenten en docenten worden uitgedaagd om actief, intensief en samenwerkend te leren.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de MBk beschikt over een sterke onderwijsleeromgeving die congruent is met de aard van de opleiding. Die appreciatie betreft zowel het programma als de docenten en de voorzieningen. De opleiding heeft volgens de commissie een goed doordacht curriculum neergezet dat met de nieuwe opbouw nog beter wordt gemaakt. De kwantiteit en kwaliteit van het docententeam is goed; hun expertise en kennis van het werkveld brengen de opleiding

naar een hoger plan. De wisselwerking die op de beide locaties wordt tot stand gebracht tussen betrokken docenten en gemotiveerde studenten draagt bij aan een goede sfeer binnen de opleiding en tot een kwalitatief hoogstaande leeromgeving.

De commissie vindt voorts dat de MBk erin geslaagd is om het kleinschalige karakter van de opleiding te behouden, zelfs bij de groei in studentenaantallen. In de positieve appreciatie van de commissie speelt ook de tevredenheid van de studenten een grote rol, en hun waardering voor zowel het programma als de docenten en de onderwijsaanpak.

Volgens de commissie ligt de kracht van de opleiding in het onderscheidend profiel, de betrokken en inhoudelijk gedreven docenten en hun gerichtheid op het continu door-ontwikkelen van

begeleidingskunde als praktijkwetenschap en professionele handelingspraktijk.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **goed**.

De commissie wil de opleiding nog wel wat meegeven. De opleiding doet er volgens de commissie goed aan om erover te waken dat het onderscheidend profiel niet tegelijk de achilleshiel wordt: de humanistische invalshoek van de opleiding is relevant maar niet alleenzalmakend, terwijl de literatuur die momenteel de Body of Knowledge & Skills uitmaakt wel heel erg die ene kritisch humanistische denkschool vertegenwoordigt.

3. Toetsing

De component toetsing van de MBk is aan de maat. Dit is mede te danken aan de inspanningen die de opleiding op dit vlak geleverd heeft, en nog steeds levert. De opleiding is zo ingericht dat er congruentie bestaat tussen de onderwijs- en de toetsvormen waarbij elk toetsmoment is gerelateerd aan de competenties waar de student naartoe werkt. De opleiding beschikt over een degelijk beoordelingsformulier dat de verschillende componenten van de masterthesis en de eindkwalificaties afdekt. In enkele gevallen kunnen de navolgbaarheid van de scores en de ontvankelijkheidseisen van de thesis nog sterker onderbouwd worden. De examencommissie en de toetscommissie kwijten zich op een gedegen wijze van hun taak. De huidige aanpak van toetsing is ruim voldoende, terwijl de nieuwe aanpak op papier goed oogt en de potentie heeft om – eens uitgerold – ook effectief tot een verbeterslag te leiden. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing als **voldoende**.

Bevindingen

De commissie stelt vast dat de leeromgeving van de MBk zo is ingericht dat er congruentie bestaat tussen de manier waarop het onderwijs is vormgegeven en de wijze van toetsen en beoordelen. De onderwijs- en toetsvormen zijn op elkaar afgestemd. De eindkwalificaties staan daarbij centraal; elk toetsmoment is gerelateerd aan de competenties waar de student naartoe werkt.

In het toetsplan van de opleiding staat beschreven welke toetsen op welke momenten ingezet worden; in een dekkingsmatrix wordt bovendien schematisch weergegeven met welke toetsvorm(en) elke eindkwalificatie en module wordt beoordeeld. De commissie constateert dat zowel in het 'oude' als het 'nieuwe' curriculum de student op elk beheersingsniveau begeleidingskundige werkzaamheden uitvoert die in de toetsing worden beoordeeld op de vereiste kwaliteit. De toetsen zijn zo vormgegeven dat daarin kennis, inzicht, vaardigheid, houding en visie in samenhang met elkaar moeten worden aangetoond. Studenten worden met toetsopdrachten telkens opnieuw uitgedaagd om wat zij via contactonderwijs aangereikt krijgen en via (verplichte) begeleidingskundige praktijk tegenkomen, te integreren tot een eigen en unieke vormgeving van het ambacht van begeleidingskundige. In de afstudeerwerken - masterthesis en masterportfolio - laten studenten zien dat zij het beoogde eindniveau van de opleiding hebben bereikt.

De toetsen en de beoordelingsformulieren worden samen met de modulebeschrijving door de docenten opgesteld, vaak in overleg met collega's. Studenten gaven tijdens het bezoek aan dat zij over het algemeen tevreden zijn over de inhoud van de toetsing. Ze waarden in het bijzonder de uitvoerige en persoonlijke ontwikkelingsgerichte schriftelijke feedback in de evaluatieformulieren. Daarnaast krijgen studenten ook tijdens het contactonderwijs betekenisvolle formatieve feedback van medestudenten en docenten.

Tijdens de voorbereiding van het bezoek heeft de commissie vijftien eindwerken en de bijbehorende evaluatieformulieren bestudeerd. Tijdens het interne overleg over de kwaliteit en beoordeling van de theses gaven de commissieleden aan dat het beoordelingsformulier aandacht besteedt aan de onderscheiden componenten van het thesistraject: handelingsdeel en onderzoeksrapportage. Ook de ontvankelijkheidscriteria werden gestipuleerd. Verschillende beoordelaars gaven relevante toelichting op de respectievelijke beoordelingscriteria zodat hun scores *overall* en per onderdeel navolgbaar waren. In sommige gevallen echter, bijvoorbeeld wanneer de commissieleden eerder een andere (en vaak wat lagere) score verwachtten, bleek de onderbouwing van de scores door de beoordelaars minder informatief. Ten

slotte stelde de commissie vast dat sommige beoordelaars redelijk soepel omsprongen met de ontvankelijkheidseisen wat betreft correct taalgebruik en het consistent gebruik van literatuurverwijzingen.

Uit het gesprek met vertegenwoordigers van de examencommissie en de toetscommissie komt naar voren dat één examencommissie verantwoordelijk is voor alle programma's van het Instituut voor Sociale Opleidingen. Een docent MBk is oproepbaar lid bij specifieke vragen. De examencommissie mandateert de toetscommissie, die bestaat uit twee MKB docenten, om kwaliteitsborgende taken uit te voeren zoals het screenen van beoordelingsformulieren en de beoordelingssystematiek. De examencommissie voert periodiek ook een eigen review uit van afstudeerwerken die beoordeeld zijn met een lage, gemiddelde en hoge beoordeling.

Naar aanleiding van studentenevaluaties en de interne review heeft de opleiding de toetsdruk aangepakt, die met name in fase 2 als problematisch werd ervaren. De aanpassingen aan het curriculum en de nieuwe opbouw met een beperkt aantal opleidingsonderdelen met integratieve toetsing zijn onder andere ingegeven door die gerapporteerde toetsdruk. Het curriculum in nieuwe opbouw is gestart in september 2018 en streeft naar een evenwichtige verdeling van een beperkt aantal integratieve toetsmomenten. De (resultaten van de) nieuwe aanpak zal in overleg met de opleidingscommissie worden gemonitord.

Overwegingen

Op basis van het informatiedossier, het recent ontwikkelde materiaal rond toetsbeleid en toetsplan, en de gesprekken is de commissie ervan overtuigd dat de component toetsing van de MBk aan de maat is. De commissie stelt vast dat er de afgelopen jaren heel wat positieve ontwikkelingen zijn geweest op het vlak van toetsing die de

opleiding al dan niet rechtstreeks naar aanleiding van externe of interne evaluaties heeft doorgevoerd.

Bij de beoordeling van vijftien eindwerken viel het de commissie op dat de MBk beschikt over een degelijk beoordelingsformulier dat aandacht besteedt aan de onderscheiden componenten van het thesistrject en waarbij de beoordelingscriteria de verschillende eindkwalificaties van de opleiding afdekken. Echter, de navolgbaarheid van de scores op basis van de toelichting door de beoordelaar kan volgens de commissie in heel wat gevallen sterker onderbouwd worden. Op basis van de eigen bestudering van vijftien eindwerken geeft de commissie de opleiding ook ter overweging om de ontvankelijkheidseisen preciezer te omschrijven en nadrukkelijker op te volgen.

De examencommissie en de toetscommissie kwijten zich volgens de commissie op een gedegen wijze van hun taak. De visitatiecommissie is bovendien te spreken over het beoordelings- en borgingssysteem van het afstudeerprogramma dat de examen- en toetscommissie hebben opgezet, waarbij expliciet aandacht gaat naar ex ante kalibratie.

De commissie heeft tenslotte ook waardering voor de ontwikkelingen rond integratieve toetsing die zijn vastgelegd in het toetsbeleid en toetsplan MBk 2018-2019 en vanaf dit collegejaar worden uitgerold.

De huidige aanpak kwalificeert de commissie als ruim voldoende, terwijl de nieuwe aanpak op papier goed oogt en de potentie heeft om – eens uitgerold – ook effectief tot een verbeterlag te leiden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

4. Gerealiseerde leerresultaten

De kwaliteit van de afgestudeerde MBk'ers is hoog. Alle eindwerken zijn ruimschoots aan de maat en in meerdere gevallen gaat het om hoogwaardige, goed onderbouwde en samenhangende werkstukken met een deugdelijke reflectie op het eigen proces en de omgeving. De vormende waarde van de opleiding is indrukwekkend: studenten realiseren tijdens de opleiding een sterke persoonlijke groei en kunnen zich achteraf goed positioneren in het werkveld en maken bovendien ook een verschil in het team of de organisatie welke ze begeleiden. De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de gerealiseerde eindkwalificaties als **goed**.

Bevindingen

Het afstudeerprogramma van de MBk bestaat uit het schrijven van een masterthesis (13 EC) en het afrondend masterportfolio (2 EC), met telkens een schriftelijk en een mondeling gedeelte. In het portfolio brengen studenten de eigen levensloop en loopbaan samen met al de zaken die aan de orde komen tijdens de opleiding en reflecteren ze op hun ontwikkeling en profilering als begeleidingskundige. Het afsluitend gesprek over het portfolio in de afstudeerfase heeft het karakter van een summatieve toets waarbij de professioneel-persoonlijke profielontwikkeling van de student op elk van de tien eindkwalificaties wordt geëvalueerd.

De masterthesis is bedoeld als leerproces en als eindtoets om na te gaan of de student over voldoende kennis en vaardigheden beschikt en deze kennis en vaardigheden ook kan toepassen in een product waarin onderzoek en begeleidingskundig handelen samenkomen. Bij de beoordeling van de thesis wordt zowel het vier-ogen principe als het vreemde-ogen principe gehanteerd. De beoordelingscriteria dekken ook hier de tien eindkwalificaties af.

Om de kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten vast te stellen heeft de commissie 15 afstudeerwerken bestudeerd die in de studie jaren 2016-2017 en 2017-2018 zijn ingediend en aanvaard. De lijst van studentnummers is beschikbaar in bijlage 6. De geselecteerde eindwerken zijn allemaal opgemaakt volgens de 'oude' opbouw van het curriculum. De commissie stelt vast dat de

kwaliteit van de eindwerken verschillend is, maar dat ze allemaal voldoen aan de gestelde minimale kwaliteitseisen. De beoordeling van de commissie ligt in de meeste gevallen dichtbij de scores van de beoordelaars. In een paar gevallen is de score verschillend waarbij de commissie de thesis een wat lagere score geeft.

Tijdens het interne overleg gaven de commissieleden aan dat elk eindwerk een onderwerp behandelt dat relevant is voor begeleidingskunde en dat beide componenten – handelingsdeel en onderzoeksrapportage – in alle werkstukken voldoende aan bod komen. Verschillende thesissen zijn volgens de commissie van goede kwaliteit: het gaat om hoogwaardige werkstukken, goed onderbouwd, samenhangend en met een deugdelijke reflectie op het eigen proces en de omgeving. In die werken valt het de commissie op dat studenten vaak teruggaan naar hun eigen 'anker', naar hun 'eerste beroep'. In andere – ruimschoots voldoende maar minder kwalitatief hoogstaande – eindwerken zijn de individuele componenten vaak minder sterk uitgewerkt: het gaat dan om voornamelijk beschouwende werkstukken waarbij de student als begeleidingskundige minder uit de verf komt, of om gedetailleerde weergaven van de begeleidingscomponent zonder duidelijk aantoonbaar verband met het onderzoeksdeel.

De kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten wordt niet enkel gemeten aan de hand van de afstudeerwerken, maar ook door na te gaan hoe het de afgestudeerden vergaat op de arbeidsmarkt. Uit de gesprekken met zowel studenten als

alumni en vertegenwoordigers van het werkveld komt naar voren dat studenten tijdens de opleiding reeds een evolutie doormaken die zij vaak op dat ogenblik al in hun 'eerste beroep' verzilveren. De getuigenissen van studenten en alumni wijzen allemaal in dezelfde richting: welke keuze ze ook maken op het einde van de opleiding – nieuwe carrièrepaden, interne promotie, inhoudelijke verrijking en/of een nieuw élan binnen de bestaande job – de MKB opleiding is een belangrijke stap (geweest) in hun professionele en persoonlijke loopbaan.

Oud-studenten geven aan dat er tijdens het afstuderen veel aandacht is voor de rol van de begeleidingskundige en zijn zeer tevreden over de begeleiding door de opleiding en over de beoordelingsprocedure. Uit alumni-onderzoek blijkt voorts dat het profiel van de begeleidingskundige, zoals uitgedrukt in de tien eindkwalificaties, overeenkomt met de wijze waarop de alumni zich in de beroepspraktijk manifesteren. Die vaststelling werd tijdens het bezoek bevestigd door verschillende gesprekspartners.

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde eindwerken en de gesprekken met alumni is de commissie van oordeel dat de kwaliteit van de afgestudeerde MBk'ers hoog is. Alle eindwerken zijn ruimschoots aan de maat en in meerdere gevallen gaat het om hoogwaardige werkstukken waarin het handelingsdeel en de onderzoeksrapportage naadloos overgaan in elkaar.

De commissie is onder de indruk van de vormende waarde die de opleiding heeft voor de

student zowel tijdens het programma als na het afstuderen. Studenten realiseren een sterke persoonlijke groei en kunnen zich achteraf bovengemiddeld goed positioneren binnen het werkveld waar onomstotelijk behoefte bestaat aan masteropgeleide begeleidingskundigen. Het valt de commissie op – en dat is een niet geringe verdienste van de opleiding – dat studenten iets te weeg brengen in het werkveld. Het gaat dan niet enkel om de resultaten van individuele begeleidingstrajecten binnen organisaties maar ook om de bredere impact van hun optreden: door hun opleiding dragen (oud-)studenten bij aan de humanisering in de maatschappij.

De commissie onderschrijft ten slotte de inspanningen van de opleiding om de masterwaardigheid van het afstudeerprogramma te borgen. De recent ontwikkelde instrumenten zijn adequaat en zullen er ongetwijfeld toe bijdragen dat het gemiddelde niveau van de eindwerken nog zal toenemen, bovenop het vastgestelde niveau dat ruimschoots voldoende is.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **goed**.

In dit verband geeft de commissie de opleiding ter overweging om in individuele eindwerken nog meer aandacht te besteden aan het handelingsdeel en in het bijzonder aan de afstemming tussen onderzoeksrapportage en de gerapporteerde handelingspraktijken van de aspirant begeleidingskundige.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1-3 zinnen)
Ir. René Kloosterman	De heer Kloosterman zit met regelmaat visitatiepanels voor
Dr. Arienne van Staveren	Mevrouw van Staveren is Academic Director MLI (Radiant, een samenwerkingsverband tussen negen hogescholen); tevens is zij Lector Leren Innoveren aan de Marnix Academie
Dr. Marie-José Geenen	Mevrouw Geenen is onderzoeker bij het lectoraat Werken in Justitieel Kader aan de Hogeschool Utrecht en docent bij de masteropleiding Forensisch Sociale Professional
Maritza Fellingier MA	Mevrouw Fellingier is zelfstandig gevestigd trainer en coach. Zij ronde in juni 2018 de opleiding M Organisatie Coaching af

De commissie werd bijgestaan door Mark Delmartino, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Maandag 21 januari 2019

09.00u Ontvangst en intern overleg commissie

10.30u Introductie en pitches

11.00u Waar leiden we toe op en hoe ziet de opleiding eruit?

12.30u Meet & Greet met studenten master Begeleidingskunde

13.00u Lunch en intern overleg

14.00u Ontwikkeling en borging van de toetsen

15.00u Bijdrage aan (de ontwikkeling van) de beroepspraktijk

16.00u Waar staan we nu en waar bewegen we ons naar toe?

16.45u Intern overleg

18.00u Terugkoppeling

18.30u Einde visitatiebezoek

Bijlage 3 Eindkwalificaties

De master Begeleidingskunde heeft als richtingwijzers voor het beoogde vakmanschap en als criteria voor het nagestreefde niveau van kwaliteit van haar studenten de volgende eindkwalificaties geformuleerd.

De begeleidingskundige kan:

1. zelfstandig coachen of supervisie bieden;
2. een complex begeleidingstraject inzetten voor een organisatie, groep of individu;
3. ter ondersteuning van de eigen beroepspraktijk een vorm van praktijkwetenschappelijk onderzoek inzetten en verantwoorden;
4. maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen verbinden aan eigen begeleidingskundige praktijken en (internationale) begeleidingskundige theorieën;
5. begeleidingsprocessen afstemmen op wisselende contexten en kan zich daarbinnen bewegen;
6. in de beroepspraktijk aspecten van betekenisgeving (ethiek, normatieve professionalisering, cultuursensitiviteit en levende verhalen) onderkennen en hanteren;
7. in dialoog situaties creëren waarmee nieuwe praktijken en gedragsverandering ontstaan;
8. onderwerpen op de agenda van een organisatie zetten die eerder onbekend of onbenoemd waren;
9. kennis, motieven en overwegingen duidelijk presenteren aan opdrachtgevers, de betrokkenen in de begeleidingspraktijk en collega-begeleidingskundigen;
10. reflecteren op het eigen handelen en dit verwoorden, verbeelden en verantwoorden.

Bijlage 4 Programmaoverzicht

Curriculum met laatste aanvang in 2017-2018

Fase 1 (26 EC)

- Begeleidingskundig handelen (individu) (7 EC)
- Werkplaats presentatie en lichamelijkheid (1 EC)
- Leersupervisie (4 EC)
- Fenomenologisch onderzoek (4 EC)
- Begeleidingskundig onderzoeken (1 EC)
- Begeleidingskundige visies (4 EC)
- Organisatiekunde (1 EC)
- Ethiek en levenskunst in begeleiding (1 EC)
- Diversiteit (1 EC)
- Portfolio (2 EC)

Fase 2 (12 EC)

- Begeleidingskundig handelen (groep) (4 EC)
- Intervisie (1 EC)
- Begeleidingskundige praktijkopdracht (4 EC)
- Begeleidingskundig onderzoeken (1 EC)
- Veranderkunde (1 EC)
- Portfolio (1 EC)

Fase 3 (28 EC)

- Begeleidingskundig handelen (organisatie) (3 EC)
- Werkplaats begeleidingskundig handelen (1 EC)
- Thesis (11 EC)
- Begeleidingskundig onderzoeken (3 EC)
- Begeleidingskundige visies (3 EC)
- Organisatie- en veranderkunde (2 EC)
- Ethiek en levenskunst in organisaties (2 EC)
- Diversiteit in organisaties (1 EC)
- Portfolio (2 EC)

Curriculum met eerste aanvang in 2018-2019

Jaar 1 - Begeleiding van individuele ontwikkeling (25 EC)

- Begeleidingskundig handelen (13 EC)
- Handelend onderzoeken (10 EC)
- Persoonlijk-professionele ontwikkeling en profilering (2 EC)

Jaar 2 - begeleiding van team- en organisatieontwikkeling (26 EC)

- Begeleidingskundig handelen (12 EC)
- Handelend onderzoeken (12 EC)
- Persoonlijk-professionele ontwikkeling en profilering (2 EC)

Afstudeerfase - Meesterproef (15 EC)

- Afstudeerthesis begeleidingskundig handelen en handelend onderzoeken
- Persoonlijk-professionele ontwikkeling en profilering (2 EC)

Bijlage 5 Bestudeerde documenten

Documenten opgesteld ten behoeve van de visitatie

- Zelfevaluatie Master Begeleidingskunde, Hogeschool Rotterdam, 2018.
- Opleidingsprofiel Master Begeleidingskunde 2018-2021, Hogeschool Rotterdam, 2018.

Materiaal digitaal ter beschikking gesteld en/of ter inzage tijdens het visitatiebezoek

- Afstudeerhandleidingen
- Beoordelingsformulieren
- Toetsbeleid en toetsplan
- Studiegidsen
- Hogeschoolgidsen
- Borging beoordeling eindniveau
- Evaluaties en kwaliteitszorg
- Verslagen Examencommissie
- Verslagen Curriculumcommissie
- Verslagen Opleidingscommissie
- Verslagen Toetscommissie
- Verslagen Werkveldadviesraad
- Alumni en werkveld
- Lectoraat begeleidingskunde
- Literatuurlijsten
- Handboeken
- Keuzeliteratuur
- Publicaties docenten
- Eindwerkstukken van vijftien studenten